



Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 6663/2024
27.03.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранке Дражић, председника већа, Марине Милановић, Весне Мاستиловић, Мирјане Андријашевић и Иване Рађеновић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник др Марија Јоксовић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство одбране Републике Србије, коју заступа Војно правобранилаштво у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Новом Саду Гж 13009/2021 од 06.12.2023. године, у седници одржаној 27.03.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Новом Саду Гж 13009/2021 од 06.12.2023. године у преиначеном – усвајаућем делу става првог изреке и у ставу другом изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Новом Саду Гж 13009/2021 од 06.12.2023. године у преиначеном - усвајаућем делу става првог изреке и у ставу другом изреке, тако што се **ОДБИЈА** жалба тужиоца и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Новом Саду П 5050/2020 од 07.07.2021. године, у ставу првом и другом изреке.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да на име трошкова поступка по ревизији исплати туженој 18.000,00 динара у року од 8 дана од достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П 5050/2020 од 07.07.2021. године, ставом првим изреке, тужбени захтев тужиоца којим је предложио да суд обавезе тужену да тужиоцу по основу нематеријалне штете за душевне болове због умањења животне активности исплати износ од 340.000,00 динара са законском затезном каматом од дана подношења тужбе до исплате је одбијен као неоснован; ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженој на име трошкова поступка исплати износ од 133.000,00 динара, а ставом трећим изреке, тужилац је ослобођен обавезе плаћања судске таксе у овој правној ствари.

Пресудом Вишег суда у Новом Саду Гж 13009/2021 од 06.12.2023. године, ставом првим изреке, жалба тужиоца је делимично усвојена, па је пресуда Основног суда у Новом Саду П 5050/2020 од 07.07.2021. године преиначена у делу одлуке о главном захтеву и делу одлуке о трошковима поступка, тако што је обавезана тужена да тужиоцу по основу накнаде нематеријалне штете за душевне болове због умањења животне активности исплати износ од 340.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана пресуђења па до исплате као и да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 127.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате, док је захтев тужене за накнаду трошкова поступка одбијен; у преосталом делу жалба тужиоца је одбијена, а првостепена пресуда у преосталом побијаном а непреиначеном делу потврђена; обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова жалбеног поступка исплати износ од 21.600,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, у преиначеном – усвајајућем делу става првог и у ставу другом изреке, тужена је благовремено изјавила ревизију, из свих законом прописаних разлога, из чије садржине произилази да се ради о уједначавању судске праксе и правилној примени материјалног права, односно о ревизији прописаној одредбом члана 404. Закона парничном поступку (посебна ревизија).

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. став 1. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 18/20), Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. ЗПП одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 18/20) и оценио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је живео на простору бивше Југославије, у ..., где је са 28 година мобилисан од стране полиције, те је до 1991. године био у приправности, а када су те године почели ратни сукоби на тим просторима, као припадник Војске Југославије учествовао је у ратним дејствима против Хрвата и Муслимана. Током рата преживео је врло тешке тренутке, нарочито јак утисак на њега оставила је борба у операцији „Медачки цеп“ 1993. године и његово рањавање 1994. године, када је погођен у леву препону, и био паралисан од стомака на доле, док се око њега пуцало. Тужилац је приликом операције „Олуја“ 1995. године са породицом дошао у Србију где су променили место пребивалишта. Годину дана након завршетка рата тужилац је осећао тегобе у психичком смислу, сањао је ратне догађаје, није могао да спава без упаљеног светла, чак је једном у сну давио супругу. На наговор пријатеља кренуо је код психијатра 2019. године (02.10.2019. године) када му је постављена дијагноза посттрауматски стресни поремећај Ф 43.1 и трајна промена личности после

катастрофичног искуства Ф 62.0. Лечење тужиоца је завршено 2019. године с тим да је наставио да иде на контроле и узима терапију јер завршетак лечења не подразумева и излечење. Симптоматика трајних промена личности код тужиоца је довела до неадекватног личног, породичног, друштвеног, професионалног, функционалног и јасног пада квалитета живота и урушавања психичког функционисања због чега код тужиоца постоји умањење животне активности од 20%. Наведени ментални поремећај је последица тужиочевих проживљених стресова високог интензитета који су наступили током ратних дешавања у периоду 1991. – 1994. године. Симптоми посттрауматског стресног поремећаја су се код тужиоца јавили пар месеци након рањавања у новембру 1994. године. Између ратних дешавања и наступања психичког поремећаја код тужиоца постоји узрочно-последична веза.

На основу утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је заузео становиште да је потраживање тужиоца застарело, јер је тужбу у овој парници поднео 17.03.2020. године – по истеку објективног и субјективног рока из члана 376. став 1. и 2. Закона о облигационим односима рачунајући почетак рока од 1995. године, јер је ментални поремећај последица тужиочевих проживљених стресова високог интензитета који су наступили током ратних дешавања у периоду од 1991. до 1994. године и симптоми посттрауматског стресног поремећаја су се код тужиоца јавили пар месеци након његовог рањавања 1994. године, дакле у 1995. години, а реч је о хроничном обољењу, па од тада почиње тећи рок из члана 376. став 1. и 2. ЗПП, због чега је одбијен тужбени захтев тужиоца за накнаду тражене нематеријалне штете.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев тужиоца, заузимајући правни став да се тужилац први пут јавио лекару 02.10.2019. године и тада му је постављена дијагноза ПТСП Ф 4.31 и трајна промена личности после катастрофичног искуства Ф 62а, када је лечење и завршено (јер је наступила трајна промена личности, али завршетак лечења не подразумева излечење), када је тужилац и сазнао за пун обим штете, што је од значаја за почетак тока субјективног рока, па како је тужбу поднео 12.03.2020. године то нису протекли рокови из члана 376. став 1. и 2. ЗОО.

По оцени Врховног суда основани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права од стране другостепеног суда.

Одредбом члана 376. став 1. ЗОО прописано је да потраживање накнаде проузроковане штете застарева за три године од када је оштећеник дознао за штету и за лице које је штету учинило. Ставом 2. истог члана прописано је да у сваком случају ово потраживање застарева за пет година од када је штета настала. Протеком објективног рока застарелости потраживање у сваком случају престаје, независно од тога да ли је и када оштећени сазнао да су последице обољења трајне и да се његово здравствено стање даљим лечењем неће побољшати. Под сазнањем за штету подразумева се сазнање да је штета настала као и сазнање о њеном обиму и висини. Међутим, захтев за накнаду штете у сваком случају застарева протеком објективног рока од пет година од настанка штете.

Тужилац захтев за накнаду нематеријалне штете због умањења животне активности заснива на узрочно-последичној вези између учествовања у рату у периоду од 1991. –

1994. године када је био изложен јаким и интензивним стресовима и насталом обољењу услед кога је код тужиоца имањена животна активност 20%. Код утврђеног да су се годину дана након окончања рата, дакле већ од 1995. године код тужиоца појавили симптоми ПТСП и да је симптоматска промена личности код тужиоца постојала годинама пре првог јављања неуропсихијатру (утврђено на основу налаза и мишљења вештака медицинске струке) 02.10.2019. године и имала хроничан облик, то је правилан закључак првостепеног суда да је тада почео да тече како субјективни тако и објективни рок застарелости прописан чланом 376. Закона о облигационим односима, па како је тужба поднета 17.03.2020. године, по истеку рока прописаног наведеним чланом, то је првостепени суд правилно ценио приговор застарелости тужиоцевог потраживања истакнут од стране тужене, јер је тужилац захтев за накнаду штете за претрпљене душевне болове због умањене животне активности услед наступања посттравматског стресног поремећаја морао поднети у року од три године од наступања првих појавних облика овог поремећаја (сазнања за штету), а у оквиру објективног рока од пет година од самог настанка штете рачунајући од 1995. године када је престао утицај штетног догађаја који је довео до настанка психичког поремећаја.

Са изнетих разлога, на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке.

Туженој су досуђени трошкови поступка по ревизији у износу од 18.000,00 динара за састав тог правног лека, те је применом члана 165. став 2. у вези са чланом 153. став 1. и 154. ЗПП одлучено као у трећем ставу изреке.

**Председник већа-судија,
Бранка Дражић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**